

MINISTERSTVO FINANCÍ

Č. j.: MF-3755/2025/3601-2

PID: MFCRFXAKDA

ZPRÁVA

**o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitel
a penzijních společností v roce 2024**

Prosinec 2025

1 Obsah

SHRNUTÍ.....	3
1 KONTROLA A DOZOR NA FINANČNÍM TRHU	4
1.1 Právní rámec	4
1.2 Informační systémy	5
2 KONTROLY U STAVEBNÍCH SPOŘITELN.....	7
2.1 Subjekty kontrol	7
2.2 Výsledky kontrol.....	7
2.2.1 Přechod práv a povinností po úmrtí účastníka.....	8
2.2.2 Duplicitní smlouvy	9
2.2.2.1 Žádosti stavebních spořitelen o součinnost při prověření nároku účastníka na státní podporu za rok 2022	10
2.2.2.2 Poskytování státní podpory za rok 2022 v případech duplicitních smluv	10
2.2.2.3 Poskytování státní podpory za rok 2023 v případech duplicitních smluv	10
2.2.2.4 Žádosti stavebních spořitelen o součinnost při prověření nároku účastníka na státní podporu za rok 2023	11
2.2.3 Účelovost čerpání úvěru ze stavebního spoření	11
2.2.4 Evidence smluv o stavebním spoření	12
2.3 Shrnutí kontrol ve stavebních spořitelnách	13
3 KONTROLY U PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ.....	15
3.1 Subjekty kontrol	15
3.2 Výsledky kontrol.....	15
3.2.1 Dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku	15
3.2.2 Dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek.....	17
3.2.2.1 Ukončené smlouvy.....	18
3.2.2.2 Oprávněnost nároku na poskytnutí státních příspěvků	18
3.2.2.3 Změna identifikace účastníka z data narození	19
3.2.2.4 Účastníci identifikovaní rodným číslem a bydlištěm mimo EU/EHP.....	20
3.3 Shrnutí kontrol v penzijních společnostech.....	20
4 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ.....	22
4.1 Správní řízení se stavebními spořitelny.....	22
4.2 Správní řízení s penzijními společnostmi	22
5 ZÁVĚR	24

Shrnutí

Česká republika (dále jen „ČR“) vynaložila v roce 2024 na přímou podporu finančních produktů 10,1 mld. Kč. Z toho 3,8 mld. Kč na podporu stavebního spoření a 6,3 mld. Kč na podporu penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření.

Dozor nad poskytováním státní podpory v uvedených oblastech vykonává Ministerstvo financí (dále jen „ministerstvo“).

V průběhu roku 2024 ministerstvo v rámci výše uvedeného dozoru zkontrolovalo všechny stavební spořitelny a penzijní společnosti působící na finančním trhu v ČR. Celkově bylo prověřeno 1.101 smluv s úhrnnou částkou poskytnuté státní podpory a státního příspěvku ve výši 10,35 mil. Kč.

U stavebních spořitelen bylo zkontrolováno 460 smluv o stavebním spoření, na které byla poskytnuta státní podpora ve výši 1,5 mil. Kč. Kontroly byly zaměřeny na případy, kdy mohlo dojít k neoprávněnému poskytnutí státní podpory (např. v situacích, kdy mají účastníci uzavřeno více smluv o stavebním spoření), a na případy s ukončenou dobou spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření před uplynutím tzv. vázací doby. Nedostatky byly zjištěny u více než poloviny kontrolovaných smluv, a byla vrácena státní podpora v celkové výši 233.011 Kč.

U penzijních společností bylo zkontrolováno 641 smluv, na které byl vyplacen státní příspěvek ve výši 8,85 mil. Kč. Kontroly byly zaměřeny na dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku v případech, kdy státní příspěvek nebyl použit ve prospěch účastníků, a výkon dozoru na dodržování povinnosti vrátit státní příspěvek (např. při zániku nároku na jeho poskytnutí nebo po ukončení smlouvy). Nedostatky byly zjištěny u více než 80 % kontrolovaných smluv. Z toho ve 321 případech byly státní příspěvky v celkovém objemu 4.530.948 Kč, které nebyly použity ve prospěch účastníků, vráceny až po uplynutí zákonné lhůty, a kontrolní protokoly tak budou podkladem pro případná správní řízení ke stanovení penále. Na základě výkonu dozoru dále byly vráceny státní příspěvky ve výši 134.214 Kč.

Vysokého procenta zjištěných nedostatků bylo dosaženo především způsobem výběru kontrolního vzorku, kdy ke kontrole byly cíleně vybrány případy, u nichž informační systémy stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření indikovaly možné pochybení stavebních spořitel a penzijních společností.

Kontrolami nebylo zjištěno takové pochybení stavebních spořitel a penzijních společností, které by ukazovalo na systematické porušování jejich zákonných povinností. Společnosti vrátily zpět ministerstvu dotčenou státní podporu a státní příspěvky a deklarovaly přijetí opatření směřujících k nápravě zjištěných nedostatků.

Na základě závěrů kontrol provedených v předchozích letech bylo v roce 2024 penzijním společností, které byly v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek v příslušné zákonné lhůtě, stanoveno ministerstvem penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení, a to v celkové výši 1.122.311,29 Kč.

1 Kontrola a dozor na finančním trhu

Zpráva o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitelen a penzijních společností v roce 2024 (dále jen „zpráva“) je předkládána ke zveřejnění podle ustanovení § 26 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o kontrole“). Zpráva obsahuje pouze zobecněné a anonymizované informace s uvedením konkrétní oblasti kontrol a jejich výsledků.

Hodnocení výsledků kontrol uvedené ve zprávě vychází ze skutečností a poznatků z kontrol provedených v roce 2024 u stavebních spořitelen a penzijních společností, přičemž zahrnuje také kontroly zahájené v předchozích letech, které byly ukončeny v roce 2024.

1.1 Právní rámec

V rámci působnosti ministerstva stanovené zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů, vykonává ministerstvo, odbor Finanční trhy III, podle § 15 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o stavebním spoření“), dozor nad dodržováním podmínek pro poskytování státní podpory stavebního spoření a podle § 156 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o doplňkovém penzijním spoření“), státní dozor nad dodržováním povinností penzijních společností v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku.

Provozovateli stavebního spoření jsou podle zákona o stavebním spoření stavební spořitelny. Stavební spořitelna je banka, která může vykonávat pouze činnosti, povolené jí Českou národní bankou (dále jen „ČNB“) v rámci udělené bankovní licence, kterými jsou stavební spoření (tj. účelové spoření spočívající v přijímání vkladů od účastníků stavebního spoření, poskytování úvěrů účastníkům stavebního spoření a poskytování státní podpory těmto účastníkům) a další činnosti podle § 9 zákona o stavebním spoření.

S účinností od 01.01.2024 může stavební spořitelna bez povolení obsaženého v bankovní licenci dále vykonávat působnost kontaktního místa veřejné správy, je-li držitelem autorizace podle zvláštního zákona, a poradenskou a další činnost související s žádostmi fyzických nebo právnických osob o poskytnutí peněžních prostředků ze státního rozpočtu, státních finančních aktiv, státních fondů, od územních samosprávných celků, Národního fondu a Evropské unie (dále jen „EU“) poskytované v oblasti udržitelného bydlení, hospodaření s přírodními zdroji a využití obnovitelných zdrojů.

Penzijní připojištění prostřednictvím majetku v transformovaném fondu a doplňkové penzijní spoření prostřednictvím účastnických fondů provozují penzijní společnosti, kterým bylo ČNB uděleno povolení k činnosti penzijní společnosti podle zákona

o doplňkovém penzijním spoření. Penzijní společnosti shromažďují a umísťují příspěvky účastníků penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, příspěvky placené za účastníka jeho zaměstnavatelem a státní příspěvky a vyplácí dávky z penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření.

Kontroly byly vykonány podle příslušných ustanovení zákona o kontrole. Kontrolou podle zákona o kontrole se rozumí formalizovaný proces zjišťování kontrolního orgánu, resp. kontrolujících, zda kontrolovaná osoba dodržuje právní povinnosti, které přísluší kontrolnímu orgánu kontrolovat. Kontrolovanou osobou se v tomto případě rozumí stavební spořitelna nebo penzijní společnost, kontrolním orgánem se rozumí ministerstvo a kontrolujícími pracovníci příslušného odboru ministerstva.

Kontroly jsou prováděny převážně z vlastního podnětu kontrolního orgánu v návaznosti na plán kontrol. Plán kontrol, včetně jejich zaměření, sestavuje ministerstvo na základě vyhodnocení kontrol provedených v předchozím období, aktuálních poznatků, případně na základě vnějších podnětů (např. od jiného organizačního útvaru ministerstva, účastníků stavebního spoření, penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, nebo ČNB jako orgánu dohledu). Do plánu kontrol byly v roce 2024 zahrnuty všechny stavební spořitelny a penzijní společnosti. Plán se sestavuje na období jednoho kalendářního roku. V případě potřeby je možné provést kontrolu i mimo plán kontrol, zejména na základě zjištění zásadních informací z další činnosti ministerstva nebo zásadního vnějšího podnětu.

Zákon o stavebním spoření a zákon o doplňkovém penzijním spoření rovněž připouštějí výkon dozoru nad stavebními spořitelnami a penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole, tedy vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od stavební spořitelny nebo penzijní společnosti. Zpráva z důvodu její ucelenosti obsahuje také závěry z výkonu dozoru.

1.2 Informační systémy

Ministerstvo spravuje a provozuje pro účely dozoru informační systém stavebního spoření a informační systém doplňkového penzijního spoření.

V informačním systému stavebního spoření se evidují především základní identifikační údaje o účastnících stavebního spoření, uzavřených smlouvách o stavebním spoření, délce trvání doby spoření, o nárocích na státní podporu ve vztahu k právním předpisům platným v době uzavření smlouvy a výši přiznané státní podpory.

Obdobně se v informačním systému doplňkového penzijního spoření evidují hlavně základní identifikační údaje o účastnících penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, dále údaje o uzavřených smlouvách o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, délce pojištění, resp. spořicí doby, nárocích na dávky, příspěvku zaměstnavatele, výši příspěvku účastníka a přiznaného státního příspěvku.

Ministerstvo je oprávněno provádět kontrolu shody údajů vedených v obou informačních systémech s údaji evidovanými v základním registru obyvatel, v informačním systému evidence obyvatel a v informačním systému cizinců. U penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření navíc v centrálním registru pojištěnců vedeném Ústředím Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR (dále jen „centrální registr pojištěnců“), v evidenci České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) a s účinností od 01.01.2024 také s údaji vedenými v evidenci Ministerstva obrany a Ministerstva spravedlnosti.

2 Kontroly u stavebních spořitelén

2.1 Subjekty kontrol

V roce 2024 působilo na finančním trhu v ČR celkem pět stavebních spořitelén oprávněných k nabízení a poskytování finančních služeb v oblasti stavebního spoření:

ČSOB Stavební spořitelna, a.s., IČ 49241397;
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., IČ 60192852;
MONETA Stavební Spořitelna, a.s., IČ 47115289;
Raiffeisen stavební spořitelna a.s., IČ 49241257;
Stavební spořitelna České spořitelny, a.s., IČ 60197609.

Ministerstvo v roce 2024 stavebním spořitelnám poukázalo ze státního rozpočtu zálohy státní podpory v celkové výši 3,815 mld. Kč.

2.2 Výsledky kontrol

Provedené kontroly byly zaměřeny na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory stanovených zákonem o stavebním spoření, a to v případech smluv o stavebním spoření:

- účastníků stavebního spoření, jejichž smlouvy o stavebním spoření byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v případě jejich úmrtí;
- uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitních smluv (přičemž některé stavební spořitelny samy požádaly ministerstvo o poskytnutí součinnosti při prověření nároku účastníků, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv);
- účastníků, kteří ukončili dobu spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření před uplynutím tzv. vázací doby;
- uzavřených prostřednictvím externích obchodních zástupců.

Výběr a počet konkrétních smluv určených ke kontrole podle shora uvedeného zaměření byl proveden na základě předem stanovených kritérií podle příslušného tématu zaměření kontroly.

Při výkonu kontroly ministerstvo také prověřovalo, jestli stavební spořitelny plní své povinnosti, které jim ukládá § 13 zákona o stavebním spoření, tj. zda kontrolují, jestli účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a jestli byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

2.2.1 Přejchod práv a povinností po úmrtí účastníka

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům v souvislosti s § 8 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném do 31.12.2013, tj. zda v důsledku úmrtí účastníka nemohlo dojít k poskytnutí státní podpory účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření.

Podle § 8 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném do 31.12.2013, v případě úmrtí účastníka přecházejí práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření na pozůstalého manžela. Není-li pozůstalý manžel, jsou práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření předmětem dědění, jen dohodnou-li se dědicové v dohodě o vypořádání dědictví, že práva a povinnosti ze stavebního spoření převezme jeden z nich. Od 01.01.2014 platí nová právní úprava, kdy závazek ze smlouvy zaniká úmrtím účastníka a součástí pozůstalosti je pohledávka na výplatu uspořené částky a záloh státní podpory evidovaných na účtu účastníka včetně záloh státní podpory za kalendářní rok, ve kterém účastník zemřel, podle uspořené částky ke dni úmrtí účastníka v tomto kalendářním roce.

Kontrolováno bylo 14 smluv u čtyř stavebních spořitel, u nichž byla v roce 2023 stavebními spořitelkami předána ministerstvu informace o úmrtí účastníka a přechodu práv a povinností na jiného účastníka, a zároveň dalších 7 smluv příslušných nabyvatelů práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření. Na kontrolované smlouvy byla za celou dobu spoření poskytnuta státní podpora v celkové výši 482 tis. Kč.

Z údajů vedených v informačním systému ministerstva bylo zjištěno, že u 8 z celkového počtu 21 smluv mohlo dojít k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření. V rámci úkonů předcházejících kontrole byly shromážděny veškeré doklady vztahující se ke všem smlouvám jednotlivých účastníků od všech stavebních spořitel.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- u 5 smluv byla státní podpora ve výši 281.215 Kč evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření;
- u 3 smluv byla státní podpora ve výši 6.514 Kč evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda došlo k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům - nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v souladu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření. Dotčené stavební spořitelny na základě tohoto vyhodnocení vrátily ve všech případech ministerstvu zálohy státní podpory, které účastníkům nepříslušely, a vzhledem k tomu, že v činnosti stavebních spořitelen nebyly po vyhodnocení zjištěny nedostatky, ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné z nich.

2.2.2 Duplicitní smlouvy

Při výkonu těchto kontrol je postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využívá před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Jsou zaměřeny na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory účastníkům podle § 10 zákona o stavebním spoření v příslušném znění, a to v souvislosti se smlouvami uzavřenými a evidovanými na totožné rodné číslo.

V souladu s § 11 odst. 2 zákona o stavebním spoření stavební spořitelna uplatňuje nárok na vyplacení zálohy státní podpory souhrnně za všechny účastníky písemnou žádostí u ministerstva, a to vždy po uplynutí kalendářního roku. Podle § 10 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném od 01.01.2011 do 31.12.2023, činí státem poskytovaná záloha státní podpory 10 % z uspořené částky v příslušném kalendářním roce, nejvíce však 2.000 Kč. Účastníkovi, který má uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, přísluší státní podpora na ty smlouvy, u kterých o její přiznání požádal. Přitom se postupně poukazují zálohy státní podpory přednostně z uspořených částek u dříve uzavřených smluv, přičemž celkový součet záloh státní podpory ke všem smlouvám účastníka v příslušném kalendářním roce nesmí přesáhnout výše uvedený limit 2.000 Kč.

Pokud je státní podpora poskytnuta na dvě nebo více smluv s totožným rodným číslem za příslušný rok, je na místě při kontrole posoudit, zda stavební spořitelna u jednotlivých případů postupovala v souladu s pravidly pro poskytování státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření. V případě, že stavební spořitelna nemohla pro nedostatek podkladů sama rozhodnout o vrácení státní podpory, rozhoduje o vrácení ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností vyplývajících z identifikačních údajů účastníků a dokumentů doložených všemi dotčenými stavebními spořitelnami.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Dotčené stavební spořitelny zálohy státní podpory, které účastníkům nepříslušely, vrátily na základě tohoto vyhodnocení ve všech případech zpět ministerstvu, a vzhledem k tomu, že v činnosti stavebních spořitelen nebyly po vyhodnocení zjištěny nedostatky, ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední.

2.2.2.1 Žádosti stavebních spořitelů o součinnost při prověření nároku účastníka na státní podporu za rok 2022

V roce 2024 byla dokončena kontrola zahájená v roce 2023 mimo plán kontrol na základě vnějšího podnětu, kterým byly dotazy stavebních spořitelů. Bylo prověřeno 73 smluv s celkovou výší poskytnuté státní podpory 392.986 Kč. Na základě shromážděných podkladů ze všech stavebních spořitelů a údajů z informačního systému ministerstva bylo posuzováno, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory za rok 2022 přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Pokud bylo zjištěno, že státní podpora byla poskytnuta totožné osobě u dvou i více stavebních spořitelů, ministerstvo určilo, ze které smlouvy bude státní podpora vrácena.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- u 54 smluv byla státní podpora ve výši 371.035 Kč evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření;
- u 19 smluv byla státní podpora ve výši 21.951 Kč evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření.

2.2.2.2 Poskytování státní podpory za rok 2022 v případech duplicitních smluv

V roce 2024 byla dokončena kontrola 30 duplicitních smluv, tj. veškerých smluv, u nichž byla duplicita zjištěna po zpracování žádostí stavebních spořitelů o státní podporu za rok 2022 a nebyly obsaženy ve výše uvedených žádostech dvou stavebních spořitelů (viz bod 2.2.2.1), s celkovou výší poskytnuté státní podpory 183.317 Kč.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- u 23 smluv byla státní podpora ve výši 174.650 Kč evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření;
- u 7 smluv byla státní podpora ve výši 8.667 Kč evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření.

2.2.2.3 Poskytování státní podpory za rok 2023 v případech duplicitních smluv

V průběhu roku 2024 byly stavební spořitelny informovány o tom, že při zpracování 3. kola žádosti o roční zálohu státní podpory stavebního spoření za kalendářní rok 2023 došlo k nesprávnému vyhodnocení smluv o stavebním spoření, a v důsledku toho byly u 215 smluv přiznány zálohy státní podpory za kalendářní rok 2023 v celkové výši 191.213 Kč nad limit podle § 10 odst. 2 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném od 01.01.2011 do 31.12.2023, tj. nad 2.000 Kč pro jednoho účastníka stavebního spoření. Stavebním spořitelnám byly zaslány seznamy dotčených smluv,

a ty ve všech případech zálohy státní podpory, které účastníkům nepříslušely, vrátily zpět ministerstvu.

2.2.2.4 Žádosti stavebních spořitelen o součinnost při prověření nároku účastníka na státní podporu za rok 2023

V průběhu roku 2024 se na ministerstvo obrátily dvě stavební spořitelny se žádostmi o poskytnutí součinnosti při vyhodnocení nároku účastníků na poskytnutí státní podpory za rok 2023 u 98 smluv. Mimo plán kontrol na rok 2024 ministerstvo nároky účastníků prověřilo a na základě shromážděných podkladů a údajů z informačního systému ministerstva bylo zjištěno, že:

- u 91 smluv byla státní podpora za rok 2023 ve výši 95.525 Kč evidovaná na účtu účastníka poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření;
- u 3 smluv nebyla státní podpora za rok 2023 ve výši 1.146 Kč z důvodu změny jména i příjmení účastníků stavební spořitelně poukázána, ale zůstala v informačním systému ministerstva „blokována“; po doplnění dokladů prokazujících nárok účastníka bude státní podpora uvolněna;
- u 4 smluv stavební spořitelna zálohy státní podpory za rok 2023 ve výši 3.311 Kč, které účastníkům nepříslušely, již vrátila na základě zaslaného seznamu smluv (viz bod 2.2.2.3).

2.2.3 Účelovost čerpání úvěru ze stavebního spoření

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům podle § 12 zákona o stavebním spoření v příslušném znění, a to v souvislosti s ukončením doby spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření, resp. poskytnutím úvěru ze stavebního spoření, před uplynutím tzv. vázací doby.

Podle zákona o stavebním spoření má účastník právo na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření na financování bytových potřeb po splnění podmínek tohoto zákona a podmínek stanovených stavební spořitelnou ve všeobecných obchodních podmínkách. Účastník má podle zákona o stavebním spoření také v souvislosti s poskytnutím úvěru ze stavebního spoření nárok na výplatu státní podpory před uplynutím tzv. vázací doby v délce 6 let, avšak jen pokud použije uspořenou částku, úvěrové prostředky a státní podporu na bytové potřeby. Stavební spořitelna však může poskytnout účastníkovi překlenovací úvěr do výše tzv. cílové částky, který slouží k úhradě nákladů na řešení bytových potřeb i v případě, kdy účastník ještě nemá nárok na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření.

Ke kontrole bylo v průběhu roku 2024 vybráno 200 smluv, u nichž byla doba spoření ukončena poskytnutím úvěru ze stavebního spoření v roce 2022 s celkovým objemem

poskytnuté státní podpory ve výši 2 mil. Kč. V každé stavební spořitelně byl vybrán kontrolní vzorek 40 smluv.

V roce 2024 byla dokončena kontrola u jedné stavební spořitelny. Jednalo se o 40 smluv s celkovým objemem poskytnuté státní podpory ve výši 352 tis. Kč. Výše poskytnutých úvěrů ze stavebního spoření, resp. překlenovacích úvěrů činila 27,75 mil. Kč.

Kontrolovány byly úvěrové smlouvy a dokumenty doložené účastníky k poskytnutému úvěru (např. stavební povolení, kupní smlouvy, výpisy z katastru nemovitostí, smlouvy o převodu členských práv a povinností, kolaudační rozhodnutí, daňové doklady, žádosti o čerpání úvěru, oznámení o výši čerpaného úvěru apod.), které jsou nezbytné k doložení účelovosti, a dále doklady potvrzující výši poskytnutého úvěru a jeho čerpání.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- u 38 smluv byla státní podpora ve výši 347.522 Kč evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření;
- u 2 smluv byla státní podpora ve výši 4.666 Kč připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavební spořitelnou v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření; v těchto případech stavební spořitelna zároveň porušila povinnost kontrolovat podle § 13 odst. 2 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném od 01.01.2004, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

Příslušná stavební spořitelna státní podporu ve výši 4.666 Kč, která účastníkům nepříslušela, vrátila v průběhu roku 2024 na základě kontrolního zjištění.

V návaznosti na uvedené vyhodnocení ministerstvo dále posoudí možnost zahájení správního řízení, resp. řízení o přestupcích, s dotčenou stavební spořitelnou ve věci porušení povinnosti kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

2.2.4 Evidence smluv o stavebním spoření

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Kontrola byla zahájena mimo plán kontrol na základě vnějšího podnětu, kterým v tomto případě bylo podání fyzické osoby ve věci neplatnosti smlouvy o stavebním spoření.

Ministerstvo zjistilo, že stavební spořitelna ze smluv o stavebním spoření, které byly uzavřeny prostřednictvím obchodních zástupců v letech 2017 až 2021, nemá v 3,13 % případů k dispozici originál ani kopii smlouvy, podepsané účastníkem. Na základě

zjištěných skutečností ministerstvo rozhodlo, že přistoupí k zahájení kontroly podle § 5 odst. 2 písm. b) zákona o kontrole. Kontrola nebyla do konce roku 2024 ukončena.

2.3 Shrnutí kontrol ve stavebních spořitelnách

V roce 2024 provedlo ministerstvo kontroly u všech stavebních spořitelen. Bylo zkontrolováno celkem 460 smluv, na které byla vyplacena státní podpora v celkové výši téměř 1,5 mil. Kč.

Na základě kontrol provedených podle zákona o kontrole byla stavebními spořitelkami u 246 smluv (tj. u 53 % kontrolovaných smluv) vrácena státní podpora v celkové výši 233.011 Kč. Vysokého procenta zjištěných nedostatků bylo dosaženo především způsobem výběru kontrolního vzorku, kdy ke kontrole byly cíleně vybrány smlouvy, u nichž informační systém ministerstva indikoval možné pochybení.

Z toho u 244 smluv byla záloha státní podpory v celkové výši 228.345 Kč vyžádána stavebními spořitelkami v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření na dvě nebo více smluv jednoho účastníka u různých stavebních spořitelen, kdy na základě neúplných nebo rozporných údajů o účastníkovi stavební spořitelny nemohly samy rozhodnout o vrácení státní podpory, a o vrácení rozhoduje ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků (viz body 2.2.1 a 2.2.2).

U 2 smluv stavební spořitelna porušila povinnost kontrolovat podle § 13 odst. 2 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném od 01.01.2004, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi, a státní podpora v celkové výši 4.666 Kč připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, byla účastníkovi vyplacena v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, když uspořená částka, peněžní prostředky z úvěru ze stavebního spoření a státní podpora nebyly použity v celé výši na bytové potřeby (viz bod 2.2.3).

Tabulka č. 1: Přehled výsledků kontrol ve stavebních spořitelnách (v Kč):

Předmět kontroly	Přechod práv a povinností	Duplicitní smlouvy	Úvěry ze stavebního spoření	Celkem
Část zprávy	2.2.1	2.2.2	2.2.3	
Částka kontrolované státní podpory	287 729	864 187	352 188	1 504 104
Počet kontrolovaných smluv	8	412	40	460
Státní podpora vyplacená v souladu se zákonem	281 215	642 356	347 522	1 271 093
Počet smluv	5	171	38	214
Státní podpora k vrácení	6 514	221 831	4 666	233 011
Počet smluv	3	241	2	246

3 Kontroly u penzijních společností

3.1 Subjekty kontrol

V roce 2024 působilo na finančním trhu v ČR celkem devět penzijních společností oprávněných k nabízení a poskytování finančních služeb v oblasti doplňkového penzijního spoření a penzijního připojištění:

Allianz penzijní společnost, a.s., IČ 25612603;
Conseq penzijní společnost, a.s., IČ 27916430;
Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s., IČ 61672033;
ČSOB Penzijní společnost, a. s., člen skupiny ČSOB, IČ 61859265;
Generali penzijní společnost, a.s., IČ 61858692;
KB Penzijní společnost, a.s., IČ 61860018;
NN Penzijní společnost, a.s., IČ 63078074;
Rentea penzijní společnost, a.s., IČ 09701125;
UNIQA penzijní společnost, a.s., IČ 61859818.

Ministerstvo v roce 2024 penzijním společností poukázalo ze státního rozpočtu částky státního příspěvku ve prospěch účastníků penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření v celkové výši 6,344 mld. Kč (z toho na podporu penzijního připojištění 3,245 mld. Kč a na podporu doplňkového penzijního spoření 3,099 mld. Kč).

3.2 Výsledky kontrol

Provedené kontroly byly zaměřeny na dodržování povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření, resp. zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o penzijním připojištění“), v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, a to v případech:

- dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku;
- dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek.

Výběr kontrolovaných případů vycházel z podkladů, které má ministerstvo k dispozici v informačním systému doplňkového penzijního spoření a byl zaměřen na případy, ve kterých tento informační systém, na základě údajů předaných penzijními společnostmi a z protokolů o porovnání údajů s informačním systémem evidence obyvatel, informačním systémem cizinců, centrálním registrem pojištěnců a evidencí ČSSZ, indikoval možné pochybení penzijní společnosti zejména při vrácení státního příspěvku.

3.2.1 Dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku podle zákona o penzijním připojištění, resp. zákona o doplňkovém penzijním spoření. Ve všech zkontrolovaných případech bylo zároveň prověřováno, zda penzijní společnosti nebyl státní příspěvek poukázán neoprávněně.

Penzijní společnost je povinna vrátit ministerstvu částky státního příspěvku v případech a lhůtách podle § 18 zákona o doplňkovém penzijním spoření, nebo podle § 30 zákona o penzijním připojištění, pokud nebyl poukázán státní příspěvek použit ve prospěch účastníků, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá z uvedených zákonů, nebo pokud zjistila, že jí byly částky státního příspěvku poukázány neoprávněně. Jestliže je penzijní společnost v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek, je povinna platit penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení, a to nejvýše do částky rovné částce státního příspěvku, ze které je penále počítáno.

Ke kontrole bylo v roce 2023 vybráno 426 smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření s vrácenými státními příspěvky, u kterých podle informací z informačního systému ministerstva bylo riziko, že byly vráceny až po uplynutí zákonných lhůt. Z nich bylo do konce roku 2023 dokončeno prověřování 86 smluv a jejich vyhodnocení je obsaženo ve zprávě za loňský rok. V roce 2024 bylo prověřeno zbylých 340 smluv s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 5,66 mil. Kč.

Vzhledem k tomu, že prověřování části smluv bylo na základě hodnotících kritérií rozděleno do více případů (např. když v rámci jedné smlouvy část státního příspěvku byla vrácena ve lhůtě a část po lhůtě), je počet jednotlivých případů u této kontroly vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- nevznikla penzijní společnosti povinnost vrátit státní příspěvek v 18 případech ve výši 222.692 Kč, který byl vyplacen jako součást dávky penzijního připojištění, a ve 2 případech ve výši 4.228 Kč, který nebyl převeden z předchozího penzijního fondu v likvidaci;
- ve 3 případech nemohl být dokončen požadovaný převod prostředků účastníka do jiné penzijní společnosti a státní příspěvek ve výši 29.020 Kč byl vrácen zpět ministerstvu;
- ve 142 případech byl státní příspěvek ve výši 873.897 Kč, který nebyl využit ve prospěch účastníků, vrácen penzijní společností v zákonné lhůtě;
- ve 319 případech byl státní příspěvek ve výši 4.505.429 Kč, který nebyl využit ve prospěch účastníků, vrácen penzijní společností po marném uplynutí zákonné lhůty;
- ve 2 případech nebyl státní příspěvek ve výši 25.519 Kč, který byl penzijními společnostmi vyžádán neoprávněně, ministerstvu vrácen před zahájením kontroly.

Z uvedených případů nebyly ve 46 případech splněny podmínky nároku na státní příspěvek a penzijní společnosti požádaly o státní příspěvek ve výši 410.283 Kč v rozporu se zákonem.

Ve většině případů, kdy penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen před zahájením kontroly ministerstvu, často na základě předchozího výkonu státního dozoru, který prověřoval dodržování povinnosti vrátit státní příspěvek (viz Zprávy o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitelén a penzijních společností v předchozích letech). Pouze ve dvou výše uvedených případech penzijní společnost vrátila dotčený státní příspěvek až na základě závěrů uvedených v protokolu o kontrole.

Na základě závěrů kontrol bude penzijním společností, které byly v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek v příslušné zákonné lhůtě, stanoveno ministerstvem penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení.

3.2.2 Dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek

Při výkonu státního dozoru bylo postupováno podle § 156 zákona o doplňkovém penzijním spoření, kdy tento zákon připouští výkon státního dozoru nad penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole a umožňuje vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od penzijní společnosti a jejich kontrolu.

Penzijní společnost je povinna vrátit ministerstvu částky státního příspěvku v případech a lhůtách podle § 18 odst. 2 a 3 zákona o doplňkovém penzijním spoření, nebo podle § 30 odst. 3 a 4 zákona o penzijním připojištění, v závislosti na datu zániku penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, resp. na datu zjištění, že částky státního příspěvku byly poukázány penzijní společnosti, dříve penzijnímu fondu, neoprávněně.

Státní dozor byl zaměřen na dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek v případech, kdy podle údajů evidovaných v informačním systému ministerstva nebyly státní příspěvky použity ve prospěch účastníků, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá ze zákona o penzijním připojištění, resp. ze zákona o doplňkovém penzijním spoření, a měly být vráceny penzijní společnosti zpět ministerstvu.

V roce 2024 pokračovaly tři kontrolní akce zahájené v průběhu roku 2023, které byly zaměřeny na státní příspěvky poskytnuté na ukončené smlouvy, u kterých již uplynula zákonná lhůta pro jejich vrácení, státní příspěvky poskytnuté po úmrtí účastníka, zániku jeho účasti na veřejném zdravotním pojištění, příp. po ukončení trvalého pobytu, nebo na smlouvy o doplňkovém penzijním spoření, u kterých penzijní společnost změnila identifikaci účastníka z data narození na rodné číslo nebo číslo pojištěnce. Dále byla v průběhu roku 2024 zahájena jedna kontrolní akce mimo plán kontrol na rok 2024.

Na základě závěrů z vykonaného státního dozoru bude vyhodnoceno, zda s penzijními společnostmi, u kterých bylo zjištěno porušení jejich povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, budou zahájeny kontroly podle zákona o kontrole.

3.2.2.1 Ukončené smlouvy

V rámci výkonu státního dozoru bylo v roce 2023 vybráno celkem 237 ukončených smluv, u kterých již uplynula zákonná lhůta pro vrácení státních příspěvků, které nebyly použity ve prospěch oprávněných osob. Ministerstvo na základě údajů penzijních společností ze žádostí o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vracení státního příspěvku evidovaných v informačním systému ministerstva prověřovalo, zda penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvky. Celkový objem poskytnutých státních příspěvků činil 2,7 mil. Kč. Výkon státního dozoru probíhá současně ve všech penzijních společnostech. Vyhodnocení kontrol 159 smluv, které byly dokončeny do konce roku 2023, je obsaženo ve zprávě za loňský rok.

Ke konci roku 2024 byl ukončen výkon státního dozoru dalších 59 smluv s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 0,73 mil. Kč.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- u 51 smluv penzijním společností nevznikla povinnost vrátit státní příspěvek ve výši 674.430 Kč, který byl převeden jako součást prostředků účastníka do jiné penzijní společnosti;
- u 8 smluv penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek ve výši 55.690 Kč; státní příspěvek byl vrácen po marném uplynutí zákonné lhůty.

Ve všech případech, kdy penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen v průběhu kontroly ministerstvu.

3.2.2.2 Oprávněnost nároku na poskytnutí státních příspěvků

Výkon státního dozoru byl zaměřen na plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku u smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, u kterých bylo na základě údajů získaných při prověřování nároku na poskytování státního příspěvku v příslušných evidencích a registrech zjištěno, že státní příspěvky mohly být poukázány penzijní společnosti neoprávněně, protože účastník v daném období nesplňoval podmínky nároku na státní příspěvek podle § 13 odst. 1 zákona o doplňkovém penzijním spoření, resp. podle § 2 zákona o penzijním připojištění, nebo se jednalo o státní příspěvky, které mohly být poukázány po úmrtí účastníka.

V rámci výkonu státního dozoru bylo v roce 2023 vybráno 443 smluv, z nichž do konce roku 2023 bylo prověřeno 150 smluv a jejich vyhodnocení je obsaženo ve zprávě za loňský rok.

Do konce roku 2024 bylo prověřeno 15 smluv vybraných v předcházejícím roce u jedné penzijní společnosti. V průběhu roku 2024 bylo vybráno dalších 561 smluv u zbývajících penzijních společností a bylo prověřeno 153 smluv ve čtyřech z nich. Celkový objem státních příspěvků poskytnutých na těchto 168 smluv činil 1,73 mil. Kč.

Vzhledem k tomu, že prověřování části smluv bylo na základě hodnotících kritérií rozděleno do více případů (např. když v rámci jedné smlouvy má účastník nárok na státní příspěvky pouze za některé měsíce), je počet jednotlivých případů u této kontroly vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve 164 případech měl účastník nárok na poskytnutí státního příspěvku ve výši 1.708.267 Kč;
- ve 40 případech vznikla penzijní společnosti za některé měsíce povinnost vrátit státní příspěvek ve výši 24.274 Kč, a to v případech, kdy byl státní příspěvek poukázán penzijní společnosti neoprávněně po úmrtí účastníka penzijního připojištění, resp. za měsíce, kdy účastník doplňkového penzijního spoření nebyl účasten na veřejném zdravotním pojištění v ČR.

Ve všech případech, kdy penzijní společnosti vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen ministerstvu.

3.2.2.3 Změna identifikace účastníka z data narození

Státní dozor byl zaměřen na dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek v případech, kdy podle údajů evidovaných v informačním systému ministerstva účastníkovi nevznikl nárok na poskytnutí státního příspěvku.

Podle ustanovení § 13 zákona o doplňkovém penzijním spoření, ve znění účinném do 31.12.2023, má nárok na státní příspěvek účastník, který má trvalý pobyt na území ČR nebo má bydliště na území členského státu EU nebo Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP“), a je

- i) účasten důchodového pojištění podle tuzemských právních předpisů,
- ii) poživatelem důchodu z tohoto důchodového pojištění, nebo
- iii) účasten veřejného zdravotního pojištění v ČR.

K prokázání splnění podmínek je účastník povinen sdělit penzijní společnosti rodné číslo přidělené příslušným orgánem ČR, nebylo-li mu rodné číslo přiděleno, pak číslo pojištěnce vedeného v centrálním registru pojištěnců.

V případech, kdy penzijní společnost při uzavření smlouvy o doplňkovém penzijním spoření identifikuje účastníka pouze datem narození, státní příspěvek není poukázán. Pokud dodatečně penzijní společnost změní identifikaci účastníka na rodné číslo nebo číslo pojištěnce, může požádat o poskytnutí státních příspěvků zpětně od počátku účinnosti smlouvy.

V rámci výkonu státního dozoru bylo v roce 2023 vybráno 238 smluv a v roce 2024 byla dokončena kontrola jedné z nich. Dále bylo v průběhu roku 2024 vybráno a prověřeno 64 smluv u zbývajících penzijní společností. Celkový objem státních příspěvků poskytnutých na těchto 65 smluv činil 0,58 mil. Kč.

Vzhledem k tomu, že prověřování části smluv bylo na základě hodnotících kritérií rozděleno do více případů (např. když v rámci jedné smlouvy má účastník nárok na státní příspěvky pouze za některé měsíce), je počet jednotlivých případů u této kontroly vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 65 případech měl účastník nárok na poskytnutí státního příspěvku ve výši 571.140 Kč;
- ve 4 případech vznikla penzijní společnosti za některé měsíce povinnost vrátit státní příspěvek ve výši 1.350 Kč, a to v případech, kdy účastník v daném období nesplňoval podmínky nároku na státní příspěvek podle § 13 zákona o doplňkovém penzijním spoření.

Ve všech případech, kdy penzijní společnosti vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen ministerstvu.

3.2.2.4 Účastníci identifikovaní rodným číslem a bydlištěm mimo EU/EHP

Státní dozor byl zaměřen na dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek v případech, kdy podle ustanovení § 13 zákona o doplňkovém penzijním spoření účastníkovi nevznikl nárok na poskytnutí státního příspěvku, a byl zahájen mimo plán kontrol na rok 2024 na základě identifikace chybného vyhodnocení nároku účastníka informačním systémem ministerstva.

Ke kontrole bylo vybráno 9 smluv o doplňkovém penzijním spoření dvou penzijních společností, tj. všechny případy, u kterých vzniklo riziko, že byly státní příspěvky vyplaceny neoprávněně.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- u 6 smluv byl účastník chybně identifikován penzijní společností a vznikl mu nárok na poskytnutí státního příspěvku ve výši 92.000 Kč;
- u 3 smluv účastník nesplňoval podmínky nároku podle § 13 zákona o doplňkovém penzijním spoření, takže penzijní společnosti vznikla povinnost vrátit státní příspěvek ve výši 52.900 Kč.

Ve všech případech, kdy penzijní společnosti vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen ministerstvu.

3.3 Shrnutí kontrol v penzijních společnostech

V roce 2024 ministerstvo uskutečnilo, resp. dokončilo, kontroly (včetně výkonu státního dozoru) u osmi penzijních společností. Zkontrolováno bylo celkem 641 smluv, na které byl vyplacen státní příspěvek v celkové výši 8,85 mil. Kč. Nedostatky byly zjištěny u 518 smluv (tj. 80 % kontrolovaných smluv). I v této oblasti bylo vysokého procenta zjištěných nedostatků dosaženo především způsobem výběru kontrolního vzorku, kdy

ke kontrole byly cíleně vybrány případy, u nichž informační systém ministerstva indikoval možné pochybení.

Ve 321 případech, kdy bylo kontrolováno dodržování lhůt pro vrácení státního příspěvku, byl státní příspěvek ve výši 4.530.948 Kč vrácen penzijními společnostmi po uplynutí zákonné lhůty, a ve 142 případech byl státní příspěvek ve výši 873.897 Kč v zákonné lhůtě. Z toho ve 46 případech byl státní příspěvek ve výši 410.283 Kč poukázán penzijní společnosti neoprávněně (viz bod 3.2.1).

Na základě výkonu dozoru nad dodržováním povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek byl v 55 případech státní příspěvek v celkové výši 134.214 Kč vrácen penzijními společnostmi ministerstvu po uplynutí zákonné lhůty v průběhu kontroly (viz body 3.2.2.1, 3.2.2.2, 3.2.2.3 a 3.2.2.4).

Tabulka č. 2: Přehled výsledků kontrol v penzijních společnostech (v Kč):

Předmět kontroly	Dodržování lhůt pro vrácení státního příspěvku	Dodržování povinnosti vrátit státní příspěvek				Celkem
		Ukončené smlouvy	Oprávněnost nároku na poskytnutí státního příspěvku	Změna identifikace účastníka z data narození	Účastníci identifikovaní bydlištěm mimo EU/EHP	
Část zprávy	3.2.1	3.2.2.1	3.2.2.2	3.2.2.3	3.2.2.4	
Částka kontrolovaného státního příspěvku	5 660 785	730 120	1 732 541	580 770	144 900	8 849 116
Počet kontrolovaných smluv	340	59	168	65	9	641
Státní příspěvek vyplacený v souladu se zákonem	255 940	674 430	1 708 267	571 140	92 000	3 301 777
Počet případů	23*	51	164*	65*	6	309*
Státní příspěvek k vrácení	5 404 845	55 690	24 274	1 350	52 900	5 539 059
Počet případů	463*	8	40*	4*	3	518*

* Počet jednotlivých případů může být vyšší než počet kontrolovaných smluv, protože prověřování části smluv bylo na základě hodnotících kritérií rozděleno do více případů.

4 Správní řízení

Jak již bylo uvedeno v předchozích částech věnovaných postihům za zjištěné nedostatky, ministerstvo, pokud zjištěné nedostatky naplní skutkovou podstatu správního deliktu, resp. přestupku, může uložit stavebním spořitelnám nebo penzijním společnostem pokutu. Při určení její výměry ministerstvo přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl správní delikt spáchán.

Pokud se nejedná o správní delikty, resp. přestupky, tak ministerstvo podle § 16 zákona o stavebním spoření v případě porušení podmínek stanovených tímto zákonem uloží stavební spořitelně povinnost vrátit část, případně celkovou částku vyplacené státní podpory, přičemž částku státní podpory uloženou k vrácení do státního rozpočtu vybírá a vymáhá ministerstvo.

Dále může ministerstvo podle § 157 zákona o doplňkovém penzijním spoření penzijní společnosti, která porušila tento zákon v souvislosti s poskytováním nebo vrácením státního příspěvku, uložit ve správním řízení opatření k nápravě zjištěného nedostatku odpovídající povaze porušení a jeho závažnosti. Ministerstvo je také oprávněno stanovit penzijní společnosti, jak již bylo uvedeno, ve správním řízení svým rozhodnutím penále, a může také uložit penzijní společnosti pořádkovou pokutu do 5 mil. Kč za nesplnění povinností souvisejících s výkonem dozoru (např. za neposkytnutí potřebné součinnosti).

4.1 Správní řízení se stavebními spořitelnami

Ministerstvo v roce 2024 se stavebními spořitelnami nevedlo správní řízení ve věci uložení povinnosti vrátit část, případně celkovou částku evidované nebo vyplacené státní podpory.

V souvislosti s výsledky kontrol stavebních spořitelen provedených v roce 2024 podle zákona o kontrole budou po posouzení závažnosti porušení povinností stanovených zákonem o stavebním spoření případná řízení o přestupcích stavební spořitelny předmětem dalšího postupu ministerstva.

4.2 Správní řízení s penzijními společnostmi

V roce 2024 ministerstvo v návaznosti na kontroly, které byly provedeny u penzijních společnostech v předchozích letech, stanovilo penzijním společnostem penále za prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek v příslušné zákonné lhůtě v celkové výši 1.122.311,29 Kč, které bylo v plné výši uhrazeno.

Další správní řízení s penzijními společnostmi ve věci uložení penále za nedodržení zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku budou dokončena a nová zahájena postupně v průběhu roku 2025.

V souvislosti s výsledky kontrol penzijních společností ukončených v roce 2024 budou po posouzení závažnosti porušení povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření případná řízení o přestupcích penzijní společnosti předmětem dalšího postupu ministerstva.

5 Závěr

Kontroly (včetně výkonu státního dozoru) provedené v roce 2024 u stavebních spořitelů a penzijních společností byly ministerstvem v rámci jeho působnosti zaměřeny na dodržování povinností kontrolovaných osob v souvislosti s poskytováním státní podpory stavebního spoření a státního příspěvku penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, které jsou poskytovány na podporu těchto produktů ze státního rozpočtu.

Výsledky kontrol provedených v roce 2024 neprokázaly systematické pochybení, které by vedlo k zásadnímu porušování povinností stanovených zákonem o stavebním spoření, příp. zákonem o doplňkovém penzijním spoření. Provedené vyhodnocení výsledků jednotlivých kontrol odhalilo u stavebních spořitelů i penzijních společností pochybení plynoucí převážně ze skutečnosti, že ne vždy mají dostatek informací, aby mohly beze zbytku dostát svým zákonným povinnostem, příp. z nedostatečného nastavení jejich informačních systémů a metodických postupů nebo jsou způsobena chybami jednotlivců.

Ke kontrolám byly cíleně¹ vybrány oblasti s potenciálně nejvyšší pravděpodobností vzniku rizika, že by státní podpora a státní příspěvky mohly být použity v rozporu s účelem stanoveným příslušnými zákony, nebo byly kontrolovaným osobám vyplaceny neoprávněně a měly být vráceny ministerstvu. Tím je současně dosahováno i preventivního účinku kontrol, když kontrolované osoby na základě kontrolních závěrů přijímají konkrétní opatření k nápravě zjištěných nedostatků, což se následně projeví nejen v kontrolovaných případech, ale i v dalších obdobných případech přímo nesouvisejících s danou kontrolou.

Výše uvedenému nasvědčuje i relativně vysoké procento zjištěných nedostatků, byť významný vliv má cílený výběr kontrolovaných případů.

Výsledky provedených kontrol byly ministerstvem využity k úpravě nastavení informačních systémů stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření a dále budou využity pro zpracování návrhů potřebných legislativních změn a zohledněny v metodice výkonu dozoru s cílem zajišťovat co nejlepší správu státem poskytované státní podpory stavebního spoření, státního příspěvku penzijního připojištění, a doplňkového penzijního spoření.

Stavebním spořitelnám a penzijním společnostem by výsledky kontrol a obecná shrnutí nedostatků zjištěných v průběhu výkonu dozoru měly sloužit mj. jako zpětná vazba ke zlepšení dodržování povinností, které jim ukládá zákon o stavebním spoření, resp. zákon o doplňkovém penzijním spoření a zákon o penzijním připojištění.

¹ Ministerstvo využívá analytickou metodu vytěžování dat obsažených v informačních systémech stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření s cílem získat potenciálně užitečné údaje a informace k provedení kontrol (tzv. data mining).